

et terrā tuā in sanctificationē habebat. **N**omē
em̄ magnūz iuocabūt in te. **M**aledicti erūt q̄
p̄tēperit te. et p̄dēnati erūt oēs q̄ blasphemā-
uerint te. b̄ndictiq̄z erūt q̄ edificauerint te. **T**u
aut̄ letaberis in filijs tuis qm̄ oēs b̄ndicent: et
p̄gregabunt̄ ad dñm. **B**ti oēs q̄ diligunt te.
et q̄ gaudēt sup pacē tuā. **M**ia mea b̄ndic dñm
qm̄ liberauit hierlm̄ ciuitatē suā a cūcti tribu-
latōib⁹ ei⁹ dñs de⁹ nr̄. **B**ti⁹ ero si fuerint reli-
quie semis mei ad videndaz claritatē hierlm̄.
Porte hierlm̄ ex saphyro et smaragdo edifi-
cabūt: et ex lapide p̄cioso oīs circūit⁹ muroz
ei⁹. **E**x lapide cādido et mūdo oēs platee ei⁹
sternent̄. et p̄ vicos ei⁹ alleluia cātābif. **B**ndi-
ctus dñs q̄ exaltauit eā: vt sit regnuz eius i se-
cula seculozum sup eā. amen. XIII

Et cōsummati sunt s̄mones tobie. **E**t
postq̄ illūinat⁹ ē tobias vixit ānis q̄
draginta duob⁹: et vidit filios nepotū
suoz. **C**ōplet̄ itaq̄ annis cētū duob⁹. sepul-
tus est honorifice in ninie. **Q**u in q̄ginta nā-
q̄ et sex ānoz lumē oculozū amisit: sexagenā-
ri⁹ vō recepit. **R**eliquū vō vite sue i gaudio
fuit. et cuz bono p̄fectu timoris dei prexit in
pace. **I**n hora mortis sue vocauit ad se tobtā
filiū suuz et septē iuuenes filios suos nepotes
dixitq̄ eis. **P**rope erit iterit⁹ ninie. **N**ō em̄
excidit v̄bū dñi. et fr̄es nr̄i q̄ disp̄si sunt a tra-
isrl̄. reuertent̄ ad eā. **D**is autē defra fra eius re-
plebit̄. et dom⁹ dei q̄ i ea icēsa ē itez reedifica-
bit̄ ibiq̄z reuertent̄ oēs timētes deuz. **E**t relin-
quet̄ gētes idola sua. et veniet̄ in hierlm̄. et in-
habitabunt i ea. et gaudebūt i ea oēs reges t̄-
re adorātes deuz isrl̄. **A**udite q̄ filij mei: p̄rem-
v̄m. **S**eruite dño i v̄itate et i q̄rite. vt faciat q̄
placita sūt illi. **E**t filijs v̄ris mādāte. vt faciāt
iusticias et elemosynas vt sint mēores dei. et
b̄ndicāt euz i oī tpe i v̄itate et i tota v̄tute sua.
Nunc q̄ filij audite me et nolite manere h̄. **S**z
q̄cunq̄ die sepelierit̄ m̄rem v̄ram circa me in
vno sepulcro: ex eo dirigite gressus v̄ros vt
exeat̄ hinc. **V**ideo em̄ qz iniquitas ei⁹ finē da-
bit ei. **F**actū est autē post obitū m̄ris sue tobi-
as abcessit ex ninie cuz vxore sua et filijs et fi-
liozū filijs. et reūsus ē ad soceros suos. **I**nuē-
nitq̄z eos incolumes. in senectute bona: et cu-
ram eoz gessit. **E**t ipse clausit oculos eoz. et
oēm hereditatē dom⁹ raguelis ip̄e p̄cepit. vi-
ditq̄z q̄ntā generat̄ onē filiosq̄ filioz suoz. **E**t
cōplet̄ ānis nonagita et nouez in timore dñi:
cū gaudio sepeliert̄ eū. **D**is autē cognatio ei⁹
et oīs generatio eius i bona vita et i sancta p̄-
satione p̄māsit: ita vt accepti eēt taz deo q̄
hoibus et cunctis habitābus in terra.

**Explicit liber tobie. Incipit
prologus in librū Judith.**

Aud hebreos liber iudith i
ter agiographa legif. cui⁹ au-
toritas ad roborāda illa q̄ in
cōtentionē veniūt. min⁹ ido-
nea iudicat. **C**haldeo tñ ser-
mone cōscript⁹. in h̄storiaz
cōputat. **S**z qz hūc librū sy-
nod⁹ nicena i numero scāz sc̄pturaz legif cō-
putasse: ac q̄ui postulatōi v̄re. imo exactioni
et sepositi occupatōib⁹ q̄bus vehemētē arta-
bar. huic vnā lucubratiunculā dedi magi sen-
sum e sensu q̄ ex v̄bo v̄bū trāsseret. **A**ltoz
codicum varietatē vitiosissimā āputauit. sola
ea q̄ intelligentia integra in v̄bis chaldeis in-
uenire potui. latinis exp̄ssi. **A**ccipite iudith
viduā: castitatē exēplum. et triūphali laude p̄-
petuis eā p̄conijs declarate. **H**āc em̄ nō solū
feminis: sed et viris imitabile dedit q̄ castita-
tis eius remunerator. v̄tutē ei talem tribuit.
vt inuictuz oibus hoibus vinceret. et insup-
abilem suparet. *Arphaxat regat*

**Explicit prologus. Incipit
liber Judith Caplm I**

Arphaxat
itaq̄ rex medoꝝ subiu-
gauerat multas gentes
impio suo et ip̄e edifica-
uit ciuitatē potētissimā
quā appellauit egbatha-
nis et. **E**t lapidib⁹ q̄dra-
tis et secti fecit muros eius: i altitudine cubitoꝝ
septuaginta. et in latitudine cubitoꝝ triginta
turres vō eius posuit in altitudine cubitoꝝ
cētū. **P**er q̄drū vō eaz. latus v̄trunq̄z viceno-
rū pedū spatio tēdebat: posuitq̄ portas ei⁹
i altitudine turriū. **E**t glabat̄ q̄si potēs in po-
tētia exercitus sui: et i gla q̄drigaz suaz. **A**n-
no igif duodecimo regni sui: nabuchodonosor
rex assirioꝝ q̄ regnabat in ninie ciuitate
mag. puguit p̄tra arphaxat: et obtinuit euz i
cāpo magno q̄ appellat ragau circa eufratē et
tigrim et i adason i cāpo erioch regi elicozum.
Tūc exaltatū ē regnū nabuchodonosor et cor
ei⁹ eleuatū ē. **E**t misit ad oēs q̄ habitabāt i ci-
lizia et damasco et libano. et ad gētes q̄ sunt in
carmelo et cedar. et i habitātes galileā. in cāpo
magno esdrelon. et ad oēs q̄ erant i samaria et
trās flumē iordanē vsq̄ hierlm̄. et omnē fraz
lesse: q̄usq̄z pueniat̄ ad mōtes ethyopte. **A**d
hos oēs misit nūcios nabuchodonosor rex as-
syrioꝝ. q̄ oēs vno aio cōtradixert̄. et remisert̄
eos vacuos: ac sine honore abiecerūt. **T**ūc i-
dignatus nabuchodonosor rex ad oēm terrā
illā: aurauit p̄ thronum et regnū suuz q̄ defen-
deret se de oibus regionibus his. II

Nabuchod. urat

Anno tertio decimo nabuchodonosor
regi: vicesima et secunda die mensis primi
factum est verbum in domo nabuchodonosor
regi assyriorum: ut defenderet se. Vocavitque omnes
maiores natu: omnesque duces et bellatores suos.
et habuit cum eis mysterium filii sui. Dixitque cogitationes suas in eo esse: ut omnem terram subiugaret
et impio. Ad dictum cum placuisset omnibus: vocavit
nabuchodonosor rex holofernem principem
militie sue. et dixit ei. Egredere ad usum omnem regnum
occidentis. et contra eos precipue que preceserunt
impium meum. Non proceperit oculum ulli regno omnem
que verberum munitam subiugabam tibi. Tunc holofernes
vocavit duces et ingratum virtutem assyriorum:
et dinumeravit viros in expeditione sic precepit
ei rex: centum viginti milia peditum pugtorum:
et equites sagittarios triginta duo milia. Omnem
que expeditionem suam fecit preire in multitudinem innumerabilium
camelorum. cum his que exercitibus sufficerent copiose: bovisque
armenta: gregesque ovium que non erat numerus. Frumentum
ex omni syria in transitu suo parari constituit. Aurum vero et
argentum de domo regis assumpsit multum nimis. Et profectus
est ipse et omnes exercitus cum quadrigis et equis et sagittariis:
que cooperuerunt faciem terre sic locuste. Cumque pertransisset
fines assyriorum: venit ad magnos montes ange que sunt a
sinistro cilitie. ascenditque omnia castella eorum: et obtinuit
omnem munitiorem. Effregit autem civitatem opinatissimam
meloth: perdiditque omnes filios tharsis et filios hyfmael
que erant contra faciem deserti. et ad austrum terre celeon.
Et transiit eufratem: et venit in mesopotamiam: et fregit
omnes civitates excelsas que erant ibi a torrete mare usque
ad mare: et occupavit terminos eius a cilitia usque ad fines
israhel que sunt ad austrum. Adduxitque omnes filios madian:
et perdidit omnem locupletationem eorum: omnesque
resistentes sibi occidit ore gladii. Et post hec descendit
in campos damasci in diebus messis: et succendit omnia
sata: omnesque arbores et vineas fecit incidere. et cecidit timor
illi super omnes habitantes terram.

Tunc miserunt legatos suos universarum
urbium ac provinciarum reges ac principes syrie. et
mesopotamie: et syrie sobal et lybie atque cilitie que
venientes ad holofernem dixerunt. Desinat indignatio
tua circa nos. Abeli est enim ut viventes fuerim nabuchodonosor
regi magno: et subditi sumus tibi que morientes cum
interitu nostro: ipsi fuerunt nostre danna patiamur.
His civitas nostra. omnisque possessio omnes montes
et colles et campi et arma bovis. gregesque ovium et
caprarum: equisque et camelorum. et universae
factates nostre atque familie in conspectu tuo sunt.
Sint omnia sub lege tua. Nos etiam et filii nostri
fui tui sumus. Veni nobis pacifice dominus et te

re fuitio nostro sic placuerit tibi. Tunc descendit
de montibus cum equis in virtute magis et obtinuit
omnem civitatem: et omnem inhabitantem terram. De
universis autem urbibus assumpsit sibi auxilios viros
fortes et electos ad bellum. Tunc et merum
pauis illi incubuit. ut universas urbium habitatores
principes et honorati sit cum populo exiret in obviam
venienti. excipientes eum cum coronis et lapidibus
ducentes choros in tympanis et tybijs. Nec ista
tamen facientes. ferocitate ei pectorum mitigare
potuerunt. Nam et civitates eorum destruxit: et lucos
eorum excidit. Precepit enim illi nabuchodonosor
rex. ut omnes deos terre exterminaret. videlicet
ut ipse solus diceret deus ab his nationibus que
potuissent holofernis potentia subiugari. Pertransiens
autem syriam sobal. et omnem appamiam: omnemque
mesopotamiam. venit ad idumeos in terram
gabaa: accepitque civitates eorum. et sedit ibi
per triginta dies in quibus diebus adunari precepit
universum exercitum virtutis sue.

Tunc audientes hec filii israhel que habitabant
in terra iuda: timuerunt valde a facie eius. Tremor
etiam et horror inuasit sensibus eorum. ne hoc
faceret hierusalem et templum domini: quod
fecerat ceteris civitatibus et templis earum. Et
miserunt in omnem samariam per circuitum usque
hiericho et per occupaverunt omnes virtutes
montium et murum circuitum dederunt vicos
suos. et congregaverunt frumenta in preparato
pugne. Sacerdos etiam eliachiz scripsit ad
universos que erant contra esdrelom que est
contra faciem campi magni iuxta dotaim. et
universis per que via transitus esse poterat. ut
obtenerent ascensus montium per que via esse
poterat ad hierusalem et illic custodiret ubi
angustum iter esse poterat inter montes. Et
fecerunt filii israhel: sicut que constituerat
eis sacerdos domini eliachiz. Et clamavit omnis
populus ad dominum instantia magis et humiliaverunt
animas suas in ieiunijs et orationibus ipsi et
mulieres eorum. Et induerunt se sacerdotes
cilitie: et infantes prostraverunt contra
faciem templi domini et altare domini operuerunt
cilitio. Et clamaverunt ad dominum deus
israhel unanimiter: ne darent in preda
infantes eorum et uxores eorum in divisionem.
et civitates eorum in exterminium. et sancta
eorum in pollutionem et fierent in obprobrium
gentibus. Tunc eliachim sacerdos domini
magnus circuitum in omnem israhel. allocutusque
est eos dicens. Scitote quoniam exaudiet dominus
preces vestras: si manentes permaneritis in
ieiunijs et orationibus in conspectu domini.
Adversus estote moysi fuit domini. que amalech
proderet in virtute sua et in potentia sua
et in exercitu suo et in clypeis suis et in
curribus suis et in equis suis non ferro
pugnando. sed precibus sancti oratione deiecit
sic erunt universi hostes israhel. si perseveraverit
in hoc opere quod cepistis. Ad hanc igitur
exhortationem eius deprecantes dominum
permanebant in conspectu domini. ita

holo. tyrannus

Nabuchus: solus deus

iedai fimen et templo.

provenit.

ut etiam hi qui offerrebant domino holocausta: principii cilitis offerret sacrificia domino. et erat cinis super capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant deum: ut visitaret populum suum israel.

Nunciatusque est holoferni principi militie Assyriorum quod filii israel prepararent se ad resistendum: ac montium itinera conclusissent et furore nimio exarsit in iracundia magna. Vocavitque omnes principes moab. et duces ammon. et dixit eis. Dicite mihi quis sit populus iste qui montana obsidet: aut qui et quales et quante sint civitates eorum. qui etiam sit virtus eorum: aut qui sit multitudo eorum. vel quis rex militie illorum: et quare per omnibus qui habitant in oriente isti contempserunt nos: et non exierunt in obviam nobis: ut susciperent nos cum pace? Sic achior dux omnium filiorum ammon respondens ait. Si digneris audire domine dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto qui in montanis habitat: et non egredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste ex progenie chaldeorum est. hic primum in mesopotamia habitavit. quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum qui erant in terra chaldeorum. Deserentes itaque ceremonias patrum suorum qui in multitudine deorum erant. unum deum celi coluerunt qui et precepit eis ut exirent inde et habitarent in charran. Cumque opuisset omnem terram fames descenderunt in egyptum: illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt. ut dinumerari eorum non posset exercitus. Cumque gravasset eos rex egypti. atque in edificacionibus verbum suarum in luto: et latere subiugasset eos. clamaverunt ad dominum suum. et percussit totam terram egypti plagis variis. Cumque eiecissent eos egypti a se: et cessasset plaga ab eis. et iterum eos vellent cape et ad suum servitium revocare: fugeruntque his deus celi mare aperuit. ita ut hinc inde aque quasi murus solidarentur: et isti pede sicco fundum maris ambulando transirent. In quo loco dum innumerabilis exercitus egyptiorum eos persequeretur ita ad se cooptus est: ut non remaneret vel unus qui factum posterum nunciaret. Egressus etiam mare rubrum de estu sinu montis occurrerunt in quibus nunquam homo habitare potuit vel filius hominis requieuit. Illic factos amari obdulcati sunt eis ad bibendum. et per annos quadraginta annonam de celo percipiunt. Ubique ingressi sunt sine arcu et sagitta: et absque scuto et gladio. deus eorum pugnavit pro eis et vicit. Et non fuit qui insultaret populo isti. nisi qui recessit a cultu domini dei sui. Quotienscumque autem propter ipsum deum suorum alterum coluerunt dani sunt in perditionem et in gladium et in obprobrium. Quotienscumque autem penituerunt se recessisse a cultura dei sui. dedit eis deus celi virtutem resistendi. Beneque chananeum reges et iebuseum et pherezeum et etheum et cueum et amorum. et omnes potentes egebant prostraverunt. et terras eorum et civitates eorum

ipsi possederunt. et usque dum non peccarent in conspectu dei sui. erant cum illis bona. Deus enim illorum odit iniquitatem. Quia et ante hos annos cum recessissent a via quam dederat illis deus: ut ambularent in ea. exterminati sunt populi et multarum nationibus et plerumque eorum captivi abducti sunt in terram non suam. Nunc autem reversi sunt ad dominum deum suum ex dispositione quam disposuerat: adunati sunt et ascenderunt montana hec omnia. et iterum possident hierusalem. ubi sunt sancta sanctorum. Nunc ergo mi domine perquire si est aliqua iniquitas eorum in conspectu dei eorum: ascendamus ad illos: quoniam trades tradet illos deus eorum tibi: et subiugati erunt sub iugo potentie tue. Si vero non est offensio populi huius coram deo suo. non poterimus resistere illis: quoniam deus eorum defendet illos: et erimus in obprobrium unius terre. Et factum est cum cessasset loqui achior verba hec: irati sunt omnes magnates holofernis et cogitabant interficere eum. dicentes ad alterutrum. Quis est iste qui filios israel posse dicat resistere regi nabuchodonosor et exercitibus eius homines inermes et sine virtute. et sine peritia arti pugne? Et cognoscat achior quoniam fallit nos. ascendemus in montana. et cum capti fuerint potestates eorum tunc cum eis de gladio transfuerunt: ut sciat omnis gens quoniam nabuchodonosor deus terre est: et propter ipsum alius non est.

Factum est autem cum cessasset loqui indignatus holofernes vehementer dirigit ad achior. Quoniam prophetasti nobis dicens quod gens israel defendat a deo suo: ut ostendat tibi quoniam non est deus nisi nabuchodonosor: cum percusserimus eos omnes sicut hominem unum: tunc et ipse cum illis assyriorum gladio interibit et omnis israel tecum perditione disperiet: et probabis quoniam nabuchodonosor dominus sit unius terre. Tunc gladius militie mee transiet per latera tua et confusus cades inter vulneratos israel: et non respirabis ultra donec extermineris cum illis. Porro autem si prophetia tuam veram existimas non recidat vultus tuus. et pallor qui faciem tuam obtinet abscedat a te. si verba mea hec putas implere non posse. Et autem noueris quod simul cum illis hec experieris. ecce ex hac hora illorum populo sociaberis. ut dum dignas mei gladius penas exceperint ipse simul ultioni subiaceas. Tunc holofernes precepit suis suis ut comprehenderent achior et ducerent eum in bethuliam: et traderent eum in manus filiorum israel. Et accipientes eum filii holofernis: perfecti sunt per caestria: sed cum appropinquarent ad montana exierunt contra eos fundibularum. Illi autem diuertentes a latere montium ligauerunt achior ad arborum manibus et pedibus: et sic vincitum de restibus. dimiserunt eum. et reversi sunt ad dominum suum. Porro filii israel descendentes de bethulia: venerunt ad eum. Quem

Achior ligatus

Judith

soluētes dixerunt ad bethuliā: atq; in medi-
um p̄li illuz statuētes p̄contati sunt. qd rerū
eēt q; illum vincitū asyriū reliq̄issent. In dieb⁹
ill' erant illis p̄ncipes. ozias filius micha de
tribu symeō. et charmī q; 7 goi hontel. In me-
dio itaq; senioꝝ 7 in p̄spectu oīm achioꝝ dixit
oīa q; locutus fuerat ab holoferne interrogat⁹
et q̄liter p̄ls holofernīs voluisset p̄p̄ hoc v-
bum interficere euz 7 quēadmodū ipse holo-
fernes iratus iusserit eum israhelitis hac d' cau-
sa tradi. vt dum vinceret filios isrl: tūc 7 ipm
achioꝝ diuersis iubeat interire sup̄litijis. p̄p̄
hoc q; dixisset: deus celi q; defensor eozuz est.
Tuncq; achioꝝ vniūsa hec exposuisset oīs p̄ls
cecidit in faciē adorantes dñm. et cōmuni la-
mētatiōe 7 fletu vnanimes p̄ces suas dño ef-
fuderunt dicētes. Dñe deus celi 7 terre intue
re sup̄biam eozuz. 7 respice ad nostrā humili-
tatem: 7 faciē sanctoruz tuoz attende. 7 ofide
qm̄ nō derelinquis p̄sumētes de te. 7 p̄sumē-
tes de se 7 de sua v̄tute gloriāntes humilias.
Finito itaq; fletu. 7 p̄ totā diē oratiōe p̄lo: uz
cōpleta. cōsolati sunt achioꝝ dicētes. Be⁹ pa-
trum nostr' uz cuius tu v̄tutē p̄dicasti ip̄e ti-
bi hanc dab. vicissitudinē: vt eoz magis tu
interitum videas. Cū v̄o dñs deus n̄r dede-
rit hanc libertatē suis suis. sit 7 tecū deus in
medio n̄r: vt sicut placuerit tibi. ita cum tuis
oibus p̄seris nobiscū. Tunc ozias finito cō-
silio suscepit euz ī domum suā. 7 fecit cenā ma-
gnam. Et vocatis oibus p̄sbyteris: simul ex-
pleto ieiunio refecerunt. Postea v̄o puocat⁹
est oīs p̄ls 7 p̄ totā noctē intra ecclesiāz ora-
uerunt petentes auxiliū a deo isrl. VII

Holofernes autē altera die p̄cepit exer-
citibus suis: vt ascenderent cōtra be-
thuliam. Erāt autē pedites bellatorū
centum viginti milia. et eq̄tes vigintiduo mi-
lia. p̄ter p̄pationes viroz illoꝝ q̄s occupaue-
rat captiuitas et adducti fuerant de puintijis
et vrbibus vniūse iuuentutis. Omnes para-
uerunt se paritē ad pugnam p̄tra filios israhel 7
venerunt p̄ crepidinē mōtis vsq; ad apicez q;
respicit sup̄ do. haī a loco q; dicit belina vsq;
ad chelmon q; est p̄tra esdrelon. Filij autē isrl'
vt viderunt mltitudinē illoꝝ p̄strauerunt se
sup̄ terrā mitrētes cinerē sup̄ capita sua: vna-
nimes orantes vt deus isrl' misericordiaz suam
ostenderet sup̄ p̄lin suum. Et assumētes ar-
ma sua bellica: sederunt p̄ loca q; angusti itine-
ris tramitem dirigunt inē mōtosa 7 erāt custo-
dientes ea tota die 7 nocte. Porro holofer-
nes dum circūit p̄ gym: reperit q; fons q;
influebat aq̄ductum illoꝝ a pte australi ex-
tra ciuitatē dirigeret. 7 incidi p̄cepit aquedu-
ctum illoꝝ. Erant tñ a longe a muris fōtes ex-

quibus furtim videbant haurire aquā. ad re-
focillanduz potius q̄ ad potādū. P; filij am-
mon 7 moab absceserunt ad holofernē dicen-
tes. Filij isrl' nō ī lancea. nec in sagitta p̄fidit
sed montes defendunt illos. 7 muniunt illos
colles ī p̄cipitio cōstituti. Et q; sine p̄gressio-
ne pugne possis sup̄are eos. pones custodes
fontiuz vt nō hauriant ex cis. 7 sine gladio ī-
terficies eos vel certe fatigati. tradent ciuita-
tem suāz quā putant in mōtibus positā sup̄-
ari nō posse. Et placuerūt v̄ba hec corā holo-
ferne: 7 coram satellitibus ei⁹: 7 p̄stituit p̄ gy-
ruz cētenarios p̄ singulos fontes. Tuncq; ista
custodia per dies viginti fuisset expleta. de-
fecerūt cisterne 7 collectōes aq̄ruz oibus iha-
bitantib⁹ bethuliā: ita vt nō eēt intra ciuitatē
vñ satiarentē vel vna die: qm̄ ad mēsuraz da-
baī p̄ls aq̄ quotidie. Tunc ad oziam p̄gre-
gati oēs viri femineq; iuuenes 7 paruuli oēs
simul vna voce dixerunt. Iudicet deus inter
nos 7 te: qm̄ fecisti ī nos mala nolēs loq; paci-
fice cum assyrijs. 7 p̄p̄ hoc vendidit nos de-
us in manibus eozuz. Et ideo nō est q; adiu-
uet: cū p̄sternamur añ oculos eoz in siti et in
p̄ditione magna. Et nūc cōgregate vniūsos
q; in ciuitate sunt. vt sp̄ōte tradamus nos oēs
p̄lo holofernīs. Meli⁹ est em̄ vt captiui bñ-
dicamus dñm viuētes q̄ moriamur 7 simus
obprobriū omī carni cum videam⁹ v̄xores
n̄ras 7 infantes n̄ros mori añ oculos nostros
Lō testamur hodie celum 7 terram 7 deū pa-
truz n̄roz q; vlciscit nos fm̄ pctā n̄ra: vt iam
tradatis ciuitatez in manu militie holofernīs
vt sit finis noster breuis in ore gladij. q; lōgior
efficit in ariditate sitis. Et cum hec dixissent
factus est fletus 7 v̄lulatus magnus in eccle-
sia oīmbus. 7 p̄ multas horas vna voce cla-
mauerunt ad deum dicentes. Peccauim⁹ cū
p̄ribus n̄ris iniuste egimus: iniquitatem feci-
mus. Tu q; pius es miserere n̄ri. 7 in tuo fla-
gello vindica iniquitates n̄ras. 7 noli trade-
re cōfidentes te. p̄lo qui ignorat te. vt non di-
cant inē gentes vbi est deus eoz. Et cum fati-
gati his clamorib⁹ 7 his fletib⁹ lassati siluisset
exurgēs ozias infusus lachryimis. dixit. Eq̄
anio estote fratres. 7 hos qnq; dies expecte-
mus a dño mi misericordia. Forsitan em̄ idigua-
tionē suā abscedet. 7 dabit gloriā noi suo. Si
autē transactis quinq; dieb⁹ nō venerit adiu-
torij: faciem⁹ hec v̄ba q; locuti estis. VIII

Et factū ē cū audisset hec v̄ba iudith
vidua q; erat filia merari: filij idoz fi-
lij ioseph filij ozie filij eiaī filij iamnoz
filij gedeon. filij raphoi filij achitob filij mel-
chie. filij enā. filij nathanie. filij salathiel. filij
symeon. filij ruben: 7 vir ei⁹ fuit manasses. q;

mortu⁹ est i dieb⁹ messis hordeacee: instabat
 em sup alligates manipulos in capo et venit
 estus sup caput eius: et mortu⁹ e i bethulia ci-
 uitate sua. et sepult⁹ est illic cu p^{ri}ib⁹ suis. Erat
 aut iudith relicta ei⁹ vidua la⁹ ansis trib⁹ et me-
 sib⁹ sex. Et i supiorib⁹ domus sue fec⁹ sibi secre-
 tu⁹ cubiculu i q^o cu puell⁹ suis clausa morabat⁹
 et h^{ab}s sup labos suos cilitiu. ieiunabat oib⁹
 diebus vite sue. p^{ro}ter sabbatha et neomenias.
 et festa dom⁹ isrl. Erat aut eleganti aspectu ni-
 mis cui vir suus reliquat diuitias multas et fa-
 mili⁹ copiosas. ac possessioes armatis bou⁹ et
 gregib⁹ ouiu⁹ plenas. Et erat hec in oibus sa-
 mosissima: qm timebat dnm valde. nec erat q
 loqret de illa xbu malu. Hec itaq⁹ cu audisset
 qm ozias pmisisset q^o transacto quito die tra-
 deret ciuitate assyrijs: misit ad pbros chabzi
 et harmi. Et venest ad illa. et dixit ill. Qd est
 h^{ab} xbum in quo p^{ro}sentit ozias vt tradat ciuita-
 tem assyrijs: si intra qnq⁹ dies no venerit vob
 adiutoriu: Et q^o est vos q^o temptat dnm. No
 est iste fmo q^o misericordiaz puocet. s^{ed} potius q^o
 iram excitet: et furorem accendat. Posuistis
 vos tps miseratōis dñi. et in arbitriu vestru
 die p^{ro}stituitis ei. Sz qz paties dñs e. iⁿ ipso pe-
 niteam⁹. et indulgentia ei⁹ fusis lachrymis po-
 stulem⁹. No em qsi ho de⁹ sic p^{ro}minabit. ne-
 qz sic fili⁹ hois ad iracundia inflamabit. Et tdo
 humiliem⁹ illi aias nras. et in spu p^{ro}stituti hu-
 militate fuites illi dicam⁹ flētes dño. vt fm
 voluntate sua sic faciat nobiscu cito misericordi-
 am sua. vt sicut p^{ro}turbatu est cornm in sup-
 bia eoz: ita etia de nra humilitate gloriemur
 qm no sum⁹ secuti pctā patrū n^{ost}oz q^o dereli-
 querunt deum suu: et adorauerunt deos alie-
 nos: p^{ro} quo scelere dati sunt in gladium et in
 rapina et in cofusione inimicis suis. Nos autē
 alterum deū nescim⁹ p^{ro}ter ipm. Expectemus
 humiles cofolationē ei⁹: et exqret sanguinem
 nrm de afflictioib⁹ inimicoru n^{ost}oz: et huilia-
 bit oēs gētes qcuqz insurgūt cōtra nos et faci-
 er illas sine honore dñs de⁹ n^{ost}ri. Et nūc fratres
 qm vos q^o estis psbyteri in p^{ro}lo dei. et ex vobis
 pēdet aia illoz ad eloquiū vrm corda eozum
 erigite vt memores sint qz tēptati sūt patres
 n^{ost}ri. vt pbarent si vere coleret deū suū. Me-
 mores eē debēt quō p^{ro} n^{ost}ri abraā tēptat⁹ e et p
 multas tribulatioes pbat⁹. dei amic⁹ effect⁹
 e. Sic ysaac. sic iacob. sic moyses. et oēs q^o pla-
 cuerūt deo. p^{ro} multas tribulatioes trāsierūt si-
 deles. Si aut q^o tēptatōes no susceperūt cuz
 timore dñi. et impatiētia sua et iproperiu mur-
 murationis sue p^{ro}tra dnm ptulerūt: extmina-
 ti sūt ab extmatorē. et a serpētib⁹ pierunt.
 Et nos q^o no vlscamur nos p^{ro} his que pati-
 mur: s^{ed} reputantes pctis n^{ost}ris. hec ipa suppli-

cia miora eē: flagella dñi qsi fui q^o corpi mur
 ad emēdatōe et no ad p^{ro}ditionē n^{ost}ram: cue-
 nisse credam⁹. Et dixerūt illi ozias et psbyteri
 ri. Omnia q^o locuta es vera sunt. et no ē in fmo
 nibus tuis vlla rephēso. Hic q^o ora p^{ro} nobis
 qm mulier sancta es. et times deū. Et dixit il-
 lis iudith. Sicut qd potui loq⁹ dei eē cogno-
 scitis: ita qd facere disposui pbatesi ex deo e
 et orate vt firmū faciat de⁹ p^{ro}si⁹ iū meū. Stabi-
 tis vos ad portā nocte ista. et ego exea cu abra-
 mea. et orate vt sicut dixistis in dieb⁹ qnqz re-
 spiciat dñs p^{ro}lm isrl. Vos aut nolo vt scrute-
 mini actū meū. et vsqz dū renūciem vob⁹ nihil
 aliud fiat nisi o^{ro} p^{ro} me ad dñm deū nostrum
 Et dixit ad ea ozias p^{ro}nceps iudee. Uade i pa-
 ce. et dñs sit tecu in vltionē inimicoru n^{ost}roz
 Et reitentes abierunt. *Ysaiah oratio IX*

Quib⁹ abscedētib⁹ iudith ingressa est
 oratoriū suū. et induēs se cilicio posu-
 it cinerē sup caput suū: et p^{ro}sternēs se
 dño clamabat ad dñm. dicēs. Dñe de⁹ patri
 mei symeon: qui dedisti illi gladiū in defensi-
 onē alienigenarū q^o violatores extiterūt in co-
 inq^{ro}natiōe sua. et denudauerūt femur vginis
 in cofusione: et dedisti mulieres illoz in pre-
 dam. et filias illoz in captiuitate: et omnes pre-
 dam in diuisione fuis tuis q^o zelauerunt zelū
 tuū: subueni q^o te dñe deus me⁹ mihi vidue.
 Tu em fecisti p^{ro}ora. et illa post illa cogitasti: et
 h^{ab} scm e qd ipse voluisti. Oēs em vic tue para-
 te sunt. et tua iudicia in tua puidētia posuisti.
 Respice castra assyrioz nunc: sicut tūc castra
 egyptioz videre dignatus es. qm post seruos
 tuos armati currebāt. p^{ro}fidētes in q^odrigis et i
 eq^otatu suo et i multitudine bellatoz. Sz asperi-
 sti sup castra eoz. et tenebre fatigauerūt eos.
 Tenuit pedes eoz abyssus. et aq^o opuerūt eos.
 Sic flant et isti dñe. q^o p^{ro}fidunt in multitudine
 sua: et in curribus suis et in con t^ois et in sagit-
 tis suis. et i lanceis glorian⁹. et nesciunt qz tu
 ipse es deus n^{ost}ri q^o p^{ro}ter bella ab initio. et dñs
 nomē est tibi. Erige brachiū tuū sic ab initio
 et allide x^otutē eoz in x^otute tua. Cadat x^otus
 eoz in iracundia tua q^o p^{ro}mittit se violare scā
 tua: et polluere tabnaculu⁹ nois tui. et detice-
 re gladio suo cornu altar⁹ tui. Fac dñe vt gla-
 dio pprio eius supbia amputet. Capiat laq^o
 oculo⁹ suozum in me. et pcuties eū ex labijs
 charitatis mee. Da mihi in aīo constantiam
 vt cōtemnā illuz. et x^otutem. vt euertam illum
 Erit em hoc memoriale nois tui. cum manus
 femine deiecerit eum. Non em in multitudine
 est x^o tua dñe. neqz in eq^orum viribus volun-
 tas tua. Nec supbi ab initio placuerunt tibi.
 sed humilium et mansuetozum sp^o tibi placuit
 dep^{ro}catio. De⁹ celozum creator aquarum. et

Judith

dñs totius creature. exaudi me miserā deprecantem. ⁊ de tua misericordia p̄sumētē. Mememento dñe testamēti tui. ⁊ da x̄bū in ore meo ⁊ in corde meo consiliū corrobora. vt domus tua in sanctificatione tua p̄maneat. ⁊ oēs gentes agnoscant q̄ tu es de⁹ ⁊ nō est ali⁹ p̄ter te.

Factus est autē cum cessasset clamare ad dñm. surrexit de loco i q̄ facuerat p̄strata ad dñm. Vocauitq̄ abram suā: ⁊ descēdēs in domū suā abtulit a se cilitiū. ⁊ exiit se vestimētis viduitati sue. Et lauit corp⁹ suū. ⁊ vixit se myrro optimo. ⁊ discriminauit crinē capitis sui ⁊ iposuit mītrā sup̄ caput suum. ⁊ induit se vestimētis iocunditatis sue. Induitq̄ sandalia pedib⁹ suis assumpsitq̄ dextraliola ⁊ lilia ⁊ in aures et annulos: et omib⁹ ornāmētis suis ornauit se. Cui etiam dñs contulit splendorē: qm̄ omnis ista cōpositio nō ex libidine sed ex virtute p̄debat. Et ideo dñs hanc in illā pulcritudinē ampliauit: vt incompatibili decore omniū oculis appareret. Imposuit itaq̄ abre sue ascopā vini. et vas olei et polentā et lapates ⁊ panes ⁊ caseus et p̄fecta est. Cūq̄ venissent ad portas ciuitatis: inuenerūt expectantē oziā: ⁊ p̄sbyteros ciuitatis. Qui cum vidissent eā: stupentes mirati sunt nimis pulcritudinez eius. Nichil tñ interrogantes eam. dimiserunt transire. dicentes. Deus patrū nostrorū det tibi grām: ⁊ om̄e p̄siliū tui cordis sua virtute corroboret et glorie sup̄ te hierl̄m. et sit nomen tuū in numero sanctorū ⁊ iustorū. Et dixerūt hi qui illic erāt omnes vna voce. fiat fiat. Judith hō orans dñm. transiit p̄ portas. ip̄a ⁊ abra eius. Factus est autē cum descēderet mōtes circa ortum diei: occurrerūt ei exploratores assyriorū. et tenuerunt eam dicentes. Vñ venis aut quo vadis? Que r̄ndit. Filia sum hebreorum. Ideo ego fugi a facie eorum: qm̄ futurū agnouī q̄ denē vob in dep̄datione p̄ eo q̄ cōtēnētes vos noluerunt vltro tradere seip̄os: vt inuenerēt misericordiaz in conspectu vestro. Hac de causa cogitavi mecum dicens. Vadam ad faciē p̄ncipis holofernīs vt indicē illi secreta illorum. ⁊ ostēdū illi q̄ aditu possit obtinere eos. ita vt nō cadat vir vnus de exercitu eius. Et cum audissent viri illi v̄ba eius. considerabant faciē ei⁹. ⁊ erat in oculis eorū stupor: qm̄ pulcritudinē ei⁹ mirabantur nimis. Et dixerūt ad eā. Conseruasti aiaz tuam eo q̄ tale repperisti consiliū vt descēderes ad dñm nostrū. Hoc autem scias quoniam cuz steteris in conspectu eius bñ tibi faciet: ⁊ eris gratissima in corde eius. Duxerūt q̄ illā ad tabernaculū holofernīs nūciātes eā. Cū q̄ intrasset an̄ faciē ei⁹: statim cap⁹ est

in suis oculis holofernēs. Dixeruntq̄ ad eū satellites eius. Quis cōtemnat populum hebreorum qui tam decoras mulieres habēt vt non pro his merito pugnare contra eos debeamus? Videns itaq̄ iudith holofernem sedentem i canopeo qd̄ erat ex purpura ⁊ bysso ⁊ auro et smaragdo et lapidibus p̄ciosis intextum. et cum in faciem eius intendisset adorauit eum prosternens se super terram. et eleuauerunt eam serui holofernīs iubente domino suo.

Tunc holofernēs dixit ei. Equo animo esto ⁊ noli pauere in corde tuo q̄ niam ego nunq̄ nocui virum qui voluit seruire nabuchodonosor regi. Populus autem tuus si non contempsisset me: non eleuasset lanceam meam super eum. Nunc autem dic mihi qua ex causa recessisti ab illis. et placuit tibi vt venires ad nos? Et dixit illi iudith. Sume verba ancille tue. quoniam fise cutus fueris verba ancille tue. perfectam rez faciet dominus tecum. Viuit enim nabuchodonosor rex terre. ⁊ viuit virtus eius que est in te ad correptionē omnium animarū errantium quoniam non solum homines scrutentur illi per te: sed et bestie agri obtemperant illi.

Runciatur enim animi tui industria vniuersis gentibus. ⁊ indicatum est om̄i seculo quoniam tu solus bonus ⁊ potens es in omni regno eius: et disciplina tua omnibus prouintis predicatur. Nec hoc latet quod locutus est achior. nec illud ignorat quod ei iusseris euenire. Constat enim deum nostrum sic peccatis suis offensum: vt mandauerit per prophetas suos ad populum q̄ tradet eum pro peccatis suis. Et qm̄ sciunt se offendisse deum suum filij israel tremor tuus super ipsos est. Insuper etiā fames inuasit eos. ⁊ ab ariditate aque iā inter mortuos computantur. Deniq̄ hoc ordinauit vt interficiant pecora sua ⁊ bibāt sanguinem eorum. et sancta domini sui que precepit deus non contingit. in frumento vino et oleo hec cogitauerunt impendere. et volunt consumere que nec manibus deberent contingere. Ergo quoniam hec faciunt. certum est q̄ in perditionem dabuntur. Quod ego ancilla tua agnoscens fugi ab illis. ⁊ misit me domi⁹ hec ipsa nunciare tibi. Ego enim ancilla tua deum colo etiam nunc apud te. et eriet ancilla tua et orabo deus. ⁊ dicet mihi. qm̄ eis reddat peccatū suum. et veniens nunciabo tibi. ita vt ego adducā te p̄ mediā hierl̄m. Et habebō oēm p̄lm̄ israel sicut oues q̄bus nō est pastor et non latrabit vel vnus canis contra te quoniam hec mihi dicta sunt p̄ puidentiam dei. Et qm̄ iratus est illis deus: hec ipsa missa sum nūciā

are tibi. Placuerunt autem omnia verba hec coram holoferne et coram pueris eius. et mirabantur ad sapientiam eius: et dicebant alter ad alterum. Non est talis mulier super terram in aspectu in pulchritudine et in sensu verborum. Et dixit ad illam holofernes. Vnde fecit deus qui misit te ante populum: ut des illum tu in manibus nostris. Et quoniam bona est promissio tua. si fecerit mihi hoc deus tuus. erit et deus meus. et tu in domo nabuchodonosor magna eris. et nomen tuum notabitur in universa terra. XII

Unc iussit eam introire ubi repositi erant thesauri eius. et iussit illic manere eam. et constituit quid daret illi de convivio suo. Cui respondit iudith. et dixit. Nunc non potero manducare ex his que mihi precipis tribui ne veniat super me offensio. Ex his autem que mihi detulit. manducabo. Cui holofernes ait. Si de fecerint tibi ista que tecum detulisti. quid faciemus tibi? Et dixit iudith. Vivit anima tua domine meus: quoniam non expendet omnia hec ancilla tua: donec faciat deus in manu mea hec que cogitavi. Et induxerunt illam servi eius in tabernaculum quo preceperat. et petijt dum introiret ut daret ei copia nocte. et ante lucem egrediendi foras ad orationem. et deprecandi dominum. Et precepit cubicularijs suis ut sicut placeret illi exiret et introiret ad adorandum deum suum triduum. Et exibat noctibus in vallē bethulic: et baptizabat se in fonte aque. Et ut ascendebat orabat ad dominum deum israel ut dirigeret viam eius ad liberationem populi sui. Et introiens munda manebat in tabernaculo usque dum acciperet escam suam in vesperum. Et factum est. quarto die holofernes fecit cenam suis suis. et dixit ad vagao eunuchum. Vide et suade hebream illam ut sponte consentiat habitare mecum. Sedum enim est apud assyrios si femina irrideat virum agendo: ut imunis ab eo trahatur. Tunc introiit vagao ad iudith. et dixit. Non reueras bona puella introire ad dominum meum. ut honorifices ante faciem eius. et manducet cum eo et bibat vinum in iocunditate. Cui iudith respondit. Que ego sum ut contradicam domino meo? Domine quod erit ante oculos eius bonum et optimum faciam. Quicquid autem illi placuerit hoc mihi erit optimum omnibus diebus vite mee. Et surrexit et ornauit se vestimento suo: et ingressa stetit ante faciem eius. Cor autem holofernis percussum erat et ardens in concupiscentia eius. Et dixit ad eam holofernes. Bibe nunc et accube in iocunditate. quoniam inuenisti gratiam coram me. Et dixit iudith. Bibam domine. quoniam magnificata est anima mea hodie per omnibus diebus meis. Et accepit et manducavit et bibit coram ipso: ea que parauerat illi ancilla eius. Et iocundus factus est holofernes ad eam: bibitque vinum multum nimis quantum nunquam biberat in vita sua.

XIII

U autem sero factum est festinauerunt sui illi ad hospitia sua et conclusit vagao ostia cubiculi. et abiit. Erant autem omnes fatigati a vino. Erantque iudith sola in cubiculo. Porro holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus. Dixitque iudith puella sue ut staret foras ante cubiculum et obsuaret. Stetitque iudith ante lectum orans cum lachrymis et labiorum motu in silentio dicens. Confirma me domine deus israel et respice in hac hora ad opera manuum mearum ut sic promissisti hierusalem civitatem tuam erigas: et hoc quod credes per te posse fieri cogitavi. proficiam. Et cum hoc dixisset: accessit ad columnam que erat ad caput lectuli eius et pugione eius que in ea ligata predebatur exolvit. Cuius euaginasset illum apprehendit comam capiti eius et ait. Confirma me domine deus in hac hora: et percussit bis in cervicem eius. et abscondit caput eius. et abstulit canopeum eius a columnis. et euoluit corpus eius truncum. Et percussum exiit. et tradidit caput holofernis ancille sue: et iussit ut mitteret illum in peram suam. Et exierunt due secundum consuetudinem suam quasi ad orationem. et transierunt castra. et gyrantes vallem venerunt ad portam civitatis. Et dixit iudith a longe custodibus muros. Aperte portas quoniam nobiscum est deus. qui fecit virtutem in israel. Et factum est cum audissent viri vocem eius vocauerunt presbyteros civitatis. Et occurrerunt ad eas omnes a minimo usque ad maximum. quoniam sperauerunt eam iam non esse venturam. Et accedentes luminaria pergyrauerunt circa eam universi. Illa autem ascendens in eminentiore locum iussit fieri silentium. Cuiusque omnes tacuissent dixit iudith. Laudate dominum deum nostrum qui non deseruit sperantes in se. et in me ancillam suam adimplevit misericordiam suam quam promissit domui israel: et interfecit in manu mea hostem populi sui in hac nocte. Et proferens de pera caput holofernis. ostendit illi dicens. Ecce caput holofernis principis militie assyriorum. Et ecce canopeum illius in quo recumbebat in ebrietate sua. ubi et per manum femine percussit illum dominus deus noster. Vivit autem ipse dominus: quoniam custodiuit me angelus eius. et hic est et tibi comorantem et inde huc reuertentem et non promissit me dominus ancillam suam coincidari. si sine pollutione peccati reuocavit me vobis: gaudentem in victoria sua. in euasione mea in liberatione vestra. Confitemini illi omnes quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Universi autem adorantes dominum. dixerunt ad eam. Benedictus es tu domine in virtute tua. quia pro te ad nihilum redegit inimicos nostros. Porro ozias princeps populi israel dixit ad eam. Benedicta es tu filia a domino deo excelso: pre omnibus mulieribus super terram. Benedictus dominus qui creavit celum et terram. qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum: quia hodie nomen tuum ita magnificavit: ut non recedat laus tua de ore

Holo: obrig

Judith

hoim q̄ memores fuerint x̄tutē dñi in eñnum
p̄ q̄b̄ nō pepcisti aie tue p̄t̄ angustias ⁊ tri-
bulatōez generi tui s̄ subuenisti ruine añ p̄spe-
ctum dei n̄r̄i. Et dixit ois p̄ls̄ fiat fiat. Por-
ro achior vocat̄ veit. Et dixit ei iudith. De-
us isrl̄ cui tu testimoniū dedisti q̄ vlciscat se
de inimicis suis. ipe caput oim̄ increduloꝝ
incidit in hac nocte in manu mea. Et vt p̄bes
q̄ ita ē: ecce caput holofernis q̄ in p̄t̄ptu su-
perbie sue deū isrl̄ p̄t̄psit ⁊ tibi interitum in-
nabat̄ dicēs: cū captus fuerit p̄ls̄ isrl̄: gladio
p̄fozari p̄cipiaz̄ latera tua. Vidēs aut̄ achioꝝ
caput holofernis. angustiat̄ s̄ pauore ceci-
dit in faciem suā sup̄ terrā ⁊ estuauit aia eius.
Postea x̄o q̄ resumpto sp̄u recreat̄ est: p̄ci-
dit ad pedes eius ⁊ adorauit eam ⁊ dixit. Bñ
dicta tu a deo in oī tabnaculo iacob: qm̄ in oī
gente q̄ audierit nomen tuum. magnificabit̄
sup̄ te deus israel.

XIII

Dixit aut̄ iudith ad oē p̄lm̄. Audi-
te me fratres. Suspēdite caput s̄ sup̄
muros n̄ros: ⁊ erit cū exierit sol. acci-
piat vnusquisq̄ arma sua: ⁊ exite cū impetu:
non vt descendatis deorsuz̄ sed quasi impetū
facientes. Tūc exploratores n̄cē erit: vt fu-
giant ad p̄ncipem suū excitandū ad pugnam.
Lūq̄ duces eozū cōcurrerint ad tabnaculuz̄
holofernis. ⁊ inuenerit eū truncū i suo sangui-
ne volutatum. decidet sup̄ eos timor. Lunq̄
cognoueritis fugere eos: ite post illos securi.
qm̄ dñs cōteret eos sub pedibus v̄ris. Tunc
achioꝝ vidēs x̄tutē quā fecit de⁹ isrl̄. relicto
gentilitat̄ ritu. credidit deo: ⁊ circūcidit cari-
nez̄ p̄putij sui ⁊ apposit̄ est ad p̄lm̄ isrl̄: ⁊ ois
successio generis ei⁹ vsq̄ in hodiernum diem.
Mox aut̄ vt or̄ ē dies suspēderunt sup̄ mu-
ros caput holofernis accepitq̄ vnusq̄s vir
arma sua ⁊ egressi sunt cū gr̄adi strepitu ⁊ vlu-
latu. Qd̄ vidētes exploratores. ad taēnaculū
holofernis cucurrerūt. Porro hi q̄ in tabna-
culo erāt veniētes ⁊ añ ingressum cubiculi p̄-
strepētes excitādi gr̄a in q̄tudinē arte molie-
bant. vt nō excita n̄rib⁹. s̄ a sonantibus holo-
fernes euigilaret. Nullus em̄ audebat cubi-
culum x̄tutis assyriozū pulsando aut intrādo
apire. S̄ cū venissent eius duces ac tribuni
⁊ vniūsi maiores exercit⁹ assyrioz̄. dixerūt cu-
bicularijs. Intrate ⁊ excitate illū. qm̄ egressi
mures de cauernis suis ausi sunt prouocare
nos ad p̄liū. Tūc ingressus vagao cubiculuz̄
ei⁹ stetit añ cortinā. ⁊ plausum fec̄ manib⁹ suis
susp̄icabat̄ em̄ illum cuz̄ iudith dormire. S̄
cū nullū motū iacēt̄ sensu auritū capet accessit
p̄ximās ad cortinā: ⁊ elcūās eā vidēsq̄ cada-
uer absq̄ capite holofernis i suo sanguie tabe-
factū iacere sup̄ tram: exclamauit voce maḡ

cū fletu ⁊ scidit vestimēta sua. Et ingressus ta-
bernaculū iudith nō inuenit eā. Et exiit fo-
ras ad p̄lm̄ ⁊ dixit. Vna m̄lier hebreæ fec̄ cō-
fusiōnē in domo regis nabuchodonosor. Ec-
ce em̄ holofernes iacet in tra ⁊ caput ei⁹ nō ē i
illo. Qd̄ cū audissent p̄ncipes x̄tutē assyrioz̄
sciderūt oēs vestimēta sua. ⁊ intolerabilis ti-
mor ⁊ tremor cecidit sup̄ eos. ⁊ turbati sūt anī
mi eozum valde. Et fact⁹ est clamor incompa-
bilis in medio castrorum eius.

XV

Quāq̄ ois exercit⁹ decollatū holofer-
nē audisset: fugit mēs et p̄siliū ab eis
⁊ solo tremore ⁊ metu agitati fuge p̄si-
diū sumūt. ita vt null⁹ loq̄ref̄ cū primo suo: s̄
inclinato capite relicto oib⁹ euadere festinabāt
hebreos: q̄s armatos sup̄ se venire audierāt.
fugientes p̄ vias campozū ⁊ semitas colliuz̄.
Videntes itaq̄ filij isrl̄ fugiētes. secuti sunt il-
los. Descenderūtq̄ clāgētes tubis. ⁊ vlulan-
tes post eos. Et qm̄ assyrj nō adunati. i fugā
ibant p̄cipites. Filij aut̄ isrl̄ vno agmie perse-
quentes debilitabāt omēs q̄s inuenire potuis-
sent. Misitq̄ ozias nūcios p̄ oēs ciuitates ⁊
regiones isrl̄. Ois itaq̄ regio omnisq̄ vrbs
electā iuuētutē armatā misit post eos: et p̄se-
cuti sunt eos in ore gladij q̄usq̄ p̄uenirent ad
extremitatē finitū suozū. Reliq̄ aut̄ q̄ erāt in be-
thulia: ingressi sūt castra assyrioz̄ ⁊ p̄dā quaz̄
fugiētes assyrj reliq̄rāt. abstulerūt: ⁊ onustati
sunt valde. Hi x̄o q̄ victores reuēsi sūt ad be-
thuliā. oia q̄ erāt illoꝝ abstulerant secū. ita vt
nō cēt numer⁹ in pecozib⁹ in iumentis ⁊ in vniū-
sismobilib⁹ eozū: vt a mimo vsq̄ ad magnū
oēs diuites fierēt d̄ p̄datōib⁹ eozū. Joachim
aut̄ summ⁹ p̄orifer de hterlm̄ venit in bethuliā
am̄ cuz̄ vniuersis p̄sbyteris suis vt videret iu-
dith. Que cum exisset ad illum: bñdixerūt il-
lam omnes vna voce. dicētes. Tu gloria hie-
rusalem: tu leticia isrl̄. tu honorificētia popu-
li nostri. quia fecisti viriliter et confortatum
est cor tuum eo q̄ castitatem amaueris ⁊ post
virum tuū alterum nescieris: ideo ⁊ manus
domi confortauit te. et ideo eris benedicta in
eternum. Et dixit ois p̄ls̄ fiat fiat. Per dies
autem triginta vix collecta sunt spolia assyri-
ozum a p̄lo isrl̄. Porro aut̄ vniuersa que ho-
lofernis peculiaria fuisse p̄bata sunt dederūt
iudith in auro ⁊ argento ⁊ vestibus ⁊ gēmis
⁊ omnī sup̄lectili. et tradita sunt omia illi a
populo. Et omnes populi gaudebant cū mu-
lieribus et virginibus et iuuenibus: in orga-
nis et citharis.

XVI

Tunc cantauit canticum hoc domino
iudith. dicens. Incipite dño in tym-
panis. cantate domino in cymbalis:
modulamini illi i psalmū nouū. exultate ⁊ iuo

rogosent nolo: noctem.

Cantū iudith

cote nomē ei⁹. **D**ñs pterēs bella. dñs nomen
 ē illi. Qui posuit castra sua i medio pli sui: vt
 eripet nos d manu oim inimicoz nroꝝ. **A**it
 assur ex mōtibz ab aqlone in mltitudine for
 titudis sue. Cuius mltitudo obturauit torrē
 tes ⁊ eq̄ eoz coopuerūt valles. **D**ixit se incen
 sup fines meos. et iuuenes meos occisuz gla
 dio: infantes meos dare in pdam. ⁊ ḡgines
 in captiuitatē. **D**ñs aut̄ oipotens nocuit euz
 et tradidit eū in manus femine. ⁊ pfudit eum
Nō em̄ cecidit potens eoz a iuuenibus. nec fi
 lū titan pcusserit eū. nec excelsi gigātes iposu
 erūt se illi. **S** Judith filia merari in specie faciei
 sue dissoluit euz. **E**xuit em̄ se vestimento vi
 duitari: et induit se vestimento leticie in exul
 tatōe filioꝝ isrl̄. **A**nxit faciem suaz ynguento
 colligauit cinninos suos mitra ad decipien
 dum illuz. **S**andalia eius rapuerunt oculos
 eius. pulcritudo eius captiuaz fecit aiam ei⁹
 amputauit pugione ceruicez eius. **H**orruerūt
 ple pstantiaz eius. ⁊ medi audaciā eius. **T**ūc
 vlulauerūt castra assyrioz qm̄ apparuerūt hu
 miles mei. arefcentes in siti. **F**ilij puellarū cō
 punxerūt eos. et sic pueros fugientes occide
 runt eos. pierunt in plio a facie dñi dei mei.
Hymnū cantem⁹ dño. ⁊ hymnū nouuz cante
 mus deo nro **A**donai dñe magnus es tu. ⁊ p
 clar⁹ in p̄tute. ⁊ quez supare nemo pōt. **T**ibi
 fuit ois creatura tua: qz dixisti et facta sunt
 misisti spm̄ tuū ⁊ creata sunt. ⁊ nō est q̄ resistat
 voci tue. **M**ontes a fundamenti mouebunē
 cū aq̄s. petre sic cera liq̄scent an̄ faciez tuam.
Qui aut̄ timēt te magni crūt apd te poia **G**e
 genti insurgenti sup gen⁹ meū. **D**ñs em̄ oipo
 tens vindicabit in eis. in die iudicij visitabit
 illos. **H**abit em̄ ignez ⁊ xmes in carnes eozū
 vt vranē ⁊ sentiāt vsq̄ in sempitnū. **E**t factū
 est post h ois pls post victoriaz veit i hierlm̄
 adorare dñm. et moꝝ vt purificati sunt obtu
 lerunt oēs holocausta ⁊ vota et re pmissiōes
 suas. **P**orro iudith vniūsa vasa belica holo
 fernis q̄ dedit illi pls et canopeum qd̄ ip̄a su
 stulerat obtulit in anathema obliuiois. **E**rat
 autez pls iocundus fm̄ faciez sc̄toꝝ et p tres
 menses gaudiuz huius victorie celebratū est
 cū iudith. **P**ost dies autez illos vnusq̄sq̄ re
 dūt in sua. ⁊ iudith magna facta est in bethu
 lia. ⁊ p̄clarioꝝ erat vniūse t̄re isrl̄. **E**rat etiā p̄
 tuti castitati adūcta: ita vt nō cōḡsceret virū
 oib⁹ diebus vite sue. ex q̄ defunct⁹ est manaf
 ses vir ei⁹. **E**rat aut̄ diebus fessl pcedēs cum
 magna glā. **M**ansit aut̄ in domo viri sui an
 nos centū q̄nq̄. ⁊ dmisit abram suaz liberā. ⁊
 defuncta est ac sepulta cū viro suo i bethulia
 luxitq̄ illaz ois pls diebus septeꝝ. **I**n oi aut̄
 spatio vite eius nō fuit q̄ pturbaret isrl̄. ⁊ post

mortez eius annis multis. **D**ies aut̄ victorie
 huius festiuitatis ab hebreis in numero san
 ctorum dierum accipit ⁊ colit a iudeis ex illo
 tpe vsq̄ in p̄ntem diem.

ExPLICIT liber Judith. **I**nci
 pit prologus in librū Hester.

Istorum hester varijs transla
 toribus cōstat eē vitiatū quē
 ego d̄ archiuis hebreoz reue
 lans xbum e xbo exp̄ssi⁹ trā
 stuli. **Q**uē librū editio vulga
 ra laciniōsis hincinde xborū

finibus trahit: addes ea q̄ ex tpe dici poterāt
 ⁊ audiri. sic solitū est scholarib⁹ disciplinis sū
 pto themate excogitare q̄bus xbis vti potu
 it q̄ iniuriāz passus est. vel ille q̄ iniuriā fecit.
Nos aut̄ o paula ⁊ eustochium qm̄ et biblio
 thecas hebreozū studuistis intrare. et in ter p
 tuꝝ certamina cōprobastis: tenētes hester he
 braicū librū p singula xba nram̄ translatōez
 aspiciē: vt possit agnoscere me. nihil etiā au
 gmētasse addendo q̄ fideli testimonio simplici
 ter sicut in hebreo habet. hystoriam hebraicā
 latine lingue tradidisse. **N**ec affectamus lau
 des hoim. nec vitupatōes expauescim⁹: deo
 em̄ placere curantes. minas hominum peni
 tus nō timemus: qm̄ deus dissipat ossacozū
 q̄ hoibus placere desiderant. ⁊ fm̄ apostoluz
 q̄ eiusmodi sunt. serui christi esse non possunt
Rursum in libro hester alphabetuz ex minio
 vsq̄ ad theta lram̄ fecimus diuersis in locis
 volentes. s. septuaginta interpretuz ordinē
 p hoc insinuare studioso lectori. **N**os em̄ iux
 morem hebraicū ordinem p̄seq̄ etiam in se
 ptuaginta editione maluimus.

ExPLICIT prologus. **I**ncipit
 liber Hester. **C**apitlm̄ I

In diebus
 asueri q̄ regnauit ab in
 dia vsq̄ ethyopiaz sup
 centū vigitisepte puin
 tias: qm̄ sedit in solio re
 gni sui: susa ciuitas re
 gni ei⁹ exordiu fuit **T**er

tio igif̄ ano iperij sui fecerat grāde puuiū cū
 ctis p̄ncipib⁹. ⁊ pueri suis fortissimis p̄larū ⁊
 medoz iclit ⁊ p̄fecti puittiaz corā se. vt ofide
 ret diuitias glē regni sui. ac magnitudinē atq̄
 tactātiāz potētie sue mltio tpe. centū videlicet
 ⁊ octoginta diebus. **L**unqz implerent dies
 conuiuij inuitauit oēm pplm̄ q̄ inuentus est in
 susis a maximo vsq̄ ad minimum. ⁊ iussit se
 ptem diebus puuiū p̄parari i vestibulo hor
 ti et nemoris. que d̄ regio cultu et manu con
 situm erat. **E**t pendebant ex omni parte ten

Conuiuiū asueri

nomē Adonai

noena

Judith casta